

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.
АВГУСТ
31
СРЕДА

№ 204 (4688).

Өртөө 20 көп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

МЕХАНИЗАТОРЛАР! Дүжүт ажаап алышкынының бүгү машиналарын соксаал чокка, долу күчүзү-биле ажилдадынар!
Л. Монгуш. — Хову турлаанда кызыл булуң (1 арын).
М. Байсикан. — Баштайгы түннелдер (1 арын).
С. Суге-Маадыр. — Комбайннар үрелип турар (1 арын).
Бригаданын мурнакчылары (1 арын).
М. Чульдум. — Септеттинмээн болган (1 арын).

М. Олак. — Тараа дужаалдазы (1 арын).
Д. Спири. — Район Советинин VII сессиясы (2 арын).
Т. Николаев. — Колхоз бұдурүлгөсінде комсомолчулар (2 арын).
И. Херте. — Леничилериниң чагайжып турар сууру (2 арын).
БАШКЫЛАРЫНЫҢ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛЫ: М. Семен. — Чогадыкчы аргалары тып, куженишканын ажилдадынар (2 арын).

В. Магеря. — Телактиг депшилгениң оруунда (3 арын).
КРИТИКА БОЛГАШ БИБЛИОГРАФИЯ: А. Калзан. — Шүлүкчүзү үнү (3 арын).
М. Маадыр. — Кичээлге даштында асылар (3 арын).
Эргим аалчыны уткуп алырында көрөй белеткенип турар (4 арын).
С. Иванов. — Делегей байдалының допчулду (4 арын).
Латин Амерканың улулары Кубаның талазында (4 арын).

СЭКП ОБКОМУНУҢ БЮРОЗУНДА ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫНДА БОЛГАШ СОВХОЗТАРЫНДА ДҮЖҮТ АЖААП АЛЫШКЫНЫНЫҢ, КҮРҮНЕРЕ ТАРАА САДАРЫНЫҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА

СЭКП ТК-ның РСФСР талазы-биле Бюрозу август 24-те үндүргөн бодуну доктаалыга элзэн хөй крайларда болгаш областтарда дүжүт ажаап алышкынының база күрүнеге тараа садарын организастап турарында улуғ чептестер бар деп демдеглээн. СЭКП ТК-ның доктаалында, илереттинген чептестер бициң областа база бар. Областың колхозтары болгаш совхозтары ажаап алышкыны ажилдарын улуғ озалдашкыны-биле база күрүнеге тараа садарын оожум темп-биле чорудуп турар деп СЭКП обкомунуң бюрозу демдеглээн. Август 25-те 17,6 муң га тараа культуруларын азы планга удуз 8,9 хууну кескен болгаш 11,1 муң ганы бастырган. Күрүнеге чүгө 3158 тонна тарааны саткан азы планын 5,3 хуу күрүстөк. Беш хонун дургузунда тараанын кезилдеси чүгө 6,7 хуу немешкен. Танды, Бин-Хем, Чөөн-Хемчик болгаш Улу-Хем районнарының ажил-агыйлары тараанын кезилдесин болгаш бастырылганын онза багай чорудуп, тарааны тавычалай кезерин сөөгү үгө чедир-ле организаставааннар.

Тараанын кезилдесин багай чорудуп турары база районнарының, колхозтарының болгаш совхозтарының чамдык удуртукчуларының аныгалап ажаар арганы тоовайн турары, күрүнеге тараа садарының темпини саададып, дүжүтүп улуғ чидирини болдуруп турар. Областың ажил-агыйларының хөй нуруузу ажаап алышкынының баштайгы хүнеринде эгелээш белик дүжүтүп участоктарга аныгалап ажаап алышкыны организаставаан, чамдык дүжүтүп тараалары комбайн-биле шуут кезип эгелээнер. «С-6» комбайнары аныгалап ажаап алышкыны эде дериээн, лафеттиг болгаш лафет чок жаткалары ажилга кирбээн.

Чамдык районнарың партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органның колхозтарың удуртукчуларының кичээлгеини тараа садып алышкыны чорударыңче угандырбайн, ажаап алышкының болгаш күрүнеге тараа садарының темпини дыка күштелдиреринче чогуур хемчеглер албай турарын СЭКП обкомунуң бюрозу шыи эвес деп санаан.

Элзэн хөй райүүскомнар болгаш оларнык көдээ ажил-агый талазы-биле инспекциялары үрелин болгаш магадылаа фондуларын садып алып талазы-биле планнарын, а ол ышкы колхозтар болгаш совхозтар республиканың, колхоз аразының болгаш совхоз аразының тараа үренириниң магадылаа фондуларын 1960 чылдың дүжүдүндөн уруп алып талазы-биле оналдаалары чедирини хандырбааннар.

Дүжүт ажаап алышкынының болгаш күрүнеге тараа садарының организастап чок, оожум чоруп турары болза, чамдык СЭКП районнарының болгаш райүүскомнарының талазындам бо эн чүгула ажил-агый политиктиг сорулгаларын чедикшиңниң шитпирлээринче колхозтарының, совхозтарының, партия эге организацияларының удуртукчуларының кичээлгеини мөңөөнөөнүндөн база дүжүт ажаап алышкыныга чогуур куженишканын тургуспаанында болган.

Партия обкомунуң бюрозунуң 1960 чылдың август 18-те «Дүжүт ажаап алышкынының болгаш күрүнеге тараа садарының чоруп турарының дугайында» доктаалын күүсөдир талазы-биле СЭКП-ның Бай-Тайга (эш Биче), Улу-Хем (эш Лопсан-Серен), Танды (эш Верзилин), Сүт-Хөл (эш Семен) районнарының секретарылары четчир хемчеглерин албаан болгаш ажаап алышкыны ажилдарын база мал чедириниң белеткенин мурунуу хөвөр шыдылар арга чок оожум темп-биле чорудуп турар деп СЭКП обкомунуң бюрозу демдеглээн.

СЭКП ТК-ның РСФСР талазы-биле Бюрозуң «РСФСР-ның колхозтарында болгаш совхозтарында дүжүт ажаап алышкынының база күрүнеге тараа садарының чоруп турарының дугайында» бо чылдың август 24-теги доктаалын күүсөдир талазы-биле СЭКП обкомунуң бюрозунуң доктаалы болза:

СЭКП ТК-ның РСФСР талазы-биле Бюрозуң бо үстүндө айтылган доктаалын удуртулга болдуруп күүсөдир. Ажаап алышкынында болгаш күрүнеге тараа садарында бар турар чептестерин узуукаары, ажилдарының темпини күштелдиреринче колхозтарының, совхозтарының удуртукчуларының кичээлгеини угандырары, аныгалап ажаап алышкыны калбаа-биле ажилдарының, тарааның чидиринери-биле шитпирлэп демиселди чорудары, ажаап алышкыны тарааның кадагаланып хандырарын СЭКП районнарында болгаш райүүскомнарга, областың көдээ ажил-агый эргелетинге болгаш тараа-продуктулар эргелетинге дааскан.

Ажаап алышкынының темпини күштелдирериниң, бүгү ажаап алышкыны техниказын болгаш транспорту дүн-хүнде база белик бұдурчүгүт ажилдарының хандырарының, тарааны тараа хүлээп алып пунктларже өй-шаанда сөөртүрүп организастаарының эргежок чүгулазынче СЭКП-ниң Танды, Бин-Хем, Улу-Хем, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик районнарының кичээлгеини угандырар.

Белик дүжүтүп тарааларын эн чокку хүнерде тавычалай кескен турар төлөдө, областың бүгү ажил-агыйларында «С-6» комбайнары аныгалап ажаап алышкыныга эде дерип ажилдарын организастаар.

Крупа аймаанга хергелээр культуруларын белеткээриниң улуғ жуурдузазын көргөш, оларын өй-шаанда болгаш белик шынарлы ажаап алышкыны хандырары база күрүнеге чиге-тарааны садар хүлээгелерин күүсөдирин чедип алырын СЭКП районнарына болгаш райүүскомнарга дааскан.

Колхозтар, совхозтар үрелин фондуларын, а ол ышкы тараа культуруларының республиканың магадылаа, колхоз аразының болгаш совхоз аразының үрелин фондуларын уруп алып талазы-биле район бүрүзүнче бердиген оналгаларын чүгула чок күүсөдирин хандырар хемчеглерин алырын областың көдээ ажил-агый эргелетинге болгаш райүүскомнарга дааскан.

Тракторларга, комбайннарга болгаш автомашиналарга херек артык хемчег-биле колхозтары, совхозтары узулук чок хандырар хемчеглерин алырын Тываның машина-техника хандырлыгының эргелетинге (эш Солдатовка), база областың колхозтарына болгаш совхозтарына ажаап алышкыны, тараа садып алырын чорударына кижилерин, авторпортту үндүрүп бээр талазы-биле ажилды экижидерин, тараа сөөртүрүп машиналарының ажилын узулук чок хандырарын эштер Коссов, Соколов, Киселев, Красный, Годуев болгаш Антышев оларга СЭКП обкомунуң бюрозу дааскан.

Сиген белеткелінде малчыннар

Барымы-Хемчик районунуң «Большевик» колхозунуң малчынары боттарының малдан турар малдарына чегээр санын чөм-сууру белеткеп адыр даш сиген кезилдесин чорудуп турараар. Олар шупту 195 тонна сигени кезип, сараатпааннар.

Малчыннардан С. Арагчаа 10 тонна сигени кескен, Шолук-Ховуда кыштаанда сараатпаан алган. Хойжулар Сайын-оол, Лам-Хур, Олак олар 25 тонна сигени кестирип, 3 сараатты тургускан, кабылап алганнар.

О. ӨНТЕН-ООЛ.

Тес-Хем районунуң Ленин аттыг колхозунуң Чигине-Харагада сигенчи бригаданың чартык ай иштинде 138 тонна сигени кестирип, сараатпаан болгаш 120 тонна силесту салганнар.

Бригаданың тракторист Арагачы, хол кадымы-биле сиген кезип турар Амак-оол, хөпөөн салгычымы Бин-оол олар хүн нормазын үргүлчү 150 хуудан өрү күүсөдип, мурнакчылар болуп турарлар.

Ч. МААДЫР-ООЛ.

Танды районунуң «Совет Россия» колхозунуң хойжуу М. Кенден 10 тонна сигени белеткээр деп социалистиг хүлээлгени алган 20 тонна кезип, бөдүп сараатпаан. Ол ышкы хойжулар Ч. Аралдин—6 тонна, Дамдылай—5 тонна сигени белеткээр деп хүлээлгенин ам күүсөдипкен, оң кырынга ам-даа хөйну белеткээр дөш ажилдап турар.

А. АРТЫНА.

МЕХАНИЗАТОРЛАР! Дүжүт ажаап алышкынының бүгү машиналарын соксаал чокка, долу күчүзү-биле ажилдадынар! ХОВУ ТУРЛААНДА КЫЗЫЛ БУЛУҢ

Оренбург область. Чкалов районунуң XI аъттыг дивизия аттыг колхозунуң тараажылары бо чылын Төрөөнүң чуртка чартык миллион амыг пуд тараа садар. Совет Армияның хүрээленинден чокка чаа халажып келген, ам лафеттиг жатканың машиниңиң болуп ажилдап турар Николай Столповский дүжүт ажаап алышкынына кайтамчыктыг чедикшиңнерип чедип алган. Ол элчегде ортуна-биле 45 гектар кызыл-тасты кестирип турар.

Чурукта: Николай Столповский. Фото Б. Капшинериниң. СЭТА-ның фотохрониказы.

Баштайгы түннелдер

Сүт-Хөл районунуң «Бора Тайга» колхозунда дүжүт ажаап алышкыны август 20-де эгелээш. Баштайгы хүнериниң түннелдеринден алырга, колхоз бо чылын ажаап алышкыныга багай эвес белеткенен. Комбайнер эш О. Кысыдак «СВ-3» деп комбайн-биле 34 га суузын кестирип, 185 центнер чаа дүжүтүп ажаап алган. Ол ышкың, комбайнерлер О. Очур-оол, К. Очур-оол болгаш О. Ондар олар «СВ-6» деп комбайннар-биле кызыл-тасты кестирип, хүн бүрүнүң ажил нормазын үргүлчү амыр күүсөдип, кызыл-тасты ажилдап турарлар.

М. БАЙСИЛАН.

Септеттинмээн болган

ДӨН-ТЕРЕЗИН. Барымы-Хемчик районунуң «Совет Тыванын 5 чылы» колхозунда чаа дүжүтүп ажаап алып дөш ажилдар Хемчиктин Тей-Арты деп чегинде 200 гектар арбайлан эгелээш. Инда тараа кестирип кирпикен 4 комбайннар баштайгы хүнде 80 гектар арбаймын ажаап алган.

Колхозтуң тараазы канга таварышса чөк, бүгү-ле үнген тарааларын чидирип чокка ажаап алып дөш ажил бүрүн организастыг эгелээш турар ужурулуг. Инчаарга мында ажилды баштайгы хүнеринде ажаап алышкыныга белеткелдин улуғ чептестери илерээн. Колхоз төвүндө улуғ шаңның сераян шаары болганы-биле баштайгы тараа чыкчыйкка эде бээр ужурга таварышкан. Тараа урар шоодайлар чедип, автодеңи тургустунмаан. Бардыкта 450 гектар, Хөндөлдө 376 гектар тарааны ажаап алып шаңнарының серилери чок болган, чамдык черлерде шаңнарын чүгө чаа септен эгелээш. Тараа сөөртүр тергелер, оларнык хааржактары четче септетпимээш.

Хову бригадаларының бригадирлери эштер Ангыр-оол биле Тымур-оол, колхозтуң ажил-агый эргелетини эш Комбужал олар болгаш колхозтуң баштаар чери белеткелдерин организастаар талазы-биле четпес ажилдаан. Ам ажил кидип тулук эгелен турар болганда, илерен турар чептестерин дүрген узуткаар, ажаап алышкыны чедикшиңниң организастаар херек.

Чурукта: дүштөк чөмөннелге үезинде эвенонун механизаторларының болгаш чолачуларының дүрген амылтанарыг совет коскиктиг корабль-спутниктиг черге чедикшиңниң эш келгениниң дугайында солунда ма-

мыш кижилерин чуруп тургаш шүгүмчүлөөни дыка дөштөг болуп турар.

Ол кызыл булуңда ажилга белик көргүзүлгө дөш механизаторларның чарыжының түннелин хүн бүрү үндүрүп турары дыка солун. Ханада рамалааш аска кызыл пестун үстүнге айны чураш, «Кым айга мурнап чедер!» деп кыйгырыкың бижеңи. Пестун ажаап кезилдир механизаторларныкың аттарын бижеңи. Ол аттардан айга чедир 4 доора шугумнар бар. Оларнык эн алаа чер, оң үстү бажың кырызын, оң кырында өрт команданың белик чери, эң үстүнде шугум булут болган оңу артерге ай болуп. Инчаарга механизаторларныкың тус-тус аттардан айга чедир дөрт үнген ак удазын бүрүтү өрү, күдү чылдырып турар согунаарыг. Оларны баштай чериниң дүжүт шугумда тургузар, чүгө деңи, өрү укуп үнерде чер кырындан эгелээр болгай. Баштайгы хүнерде Иван Морозов ларет чок

Л. МОНГУШ.
Каа-Хем район.

жатка-биле нормазын амыр күүсөдип тургаш, булутка чед берген турган, сөөгү хүнде Николай Морозов оңу амыр ажилдапкан, булутта барган, а демгил оң ажаанда шугумуң баткан. Хүнде нормазын күүсөтпөөнөр чер кырындан «үрүлөвейн хөвээр туруп ааар.

Бистин ракедавы ышкыш, күш-ажыл-биле айга чедер деп ыңдыг тывызым байдал-биле чарышты организастап, ажилды түннелин хүн санында үндүрүп, тилээң кижиге шилтир тукучугашты тывыспышаан, 25 рубль-биле шаңнаар болгаш чарышка оң мурнап бар чыдарын үстүнде ышкыш көргүзүп турар чорук кижилериниң ичкешкени көдүреринге черге ажыктыг. Кижилер эрген ажилга үнериниң мурунда дууң хүнүн түннелинде кым калдык болган эвес дөш кызыл булуңга кезип, демги кызыл песте айга чедер дөш чарыштың шугумун көрүп турарлар.

Чурукта: кызыл булуңга мөжөө ажил сөөүлде культурулуг дыштанылга. Тракторист А. Ойдуу-оол (солгай талазында) биле чолачы А. Самариниң шыдыраалап, колхозтуң плановичи Г. Александрович журнал номчуп олурары.

Фото В. Уколовтуң.

даг экспедициянык коллективтен дөш чөмүкчүлүк—чолачылар чедип келгени кончүт өөрүнчүт болган.

— Бисти шөфке алган коллективист дүржулгалык чолачылары септер-биле кады ажилдапкан, артык чылдын дүжүт ажаап алышкынында эвенонлар аразына социалистиг чарышка бириг чегин эгелээш болгай бис. Ам боза бириг чер дөш демсешкиллинер, өнүктөр — деп, эш Чеботарев өөрүшкүлүг чугаалаан.

Ол эвенон хүнде ажил нормазын 200 хуудан амыр күүсөдип турар. Баштайгы үш хүнде эвенон 206 ганы тавычалай кескен. Оң соонда эвенон комбайн-биле шуут ажаап алышкыны кирген.

Ол ышкыш Ажыктын болгаш Ильинканың тараа дужаар пунктларында баштайгы тараалары дужаап эгелээш. Тараа дужаалгазы түлүктөп турар.

Солгай талазындан: Н. Данилов (чолачы), А. Ишейкин (чолачы), К. Пермяков (комбайнер), Б. Осипов (чолачы), А. Чеботарев болгаш М. Полежаев (комбайнерлер).

Бригаданың мурнакчылары

Таңды районунуң «Тилелге» совхозунуң хову ажилының бригадаларында дүжүт ажаап алышкыны эвенонлар чорудар арганы ажилдап турар. Чижөө, үш агрегат бир эвенон болуп алган, чангыс черге ажилдаар. № 5 бригаданың механизаторлар А. Чеботарев, И. Полежаев, К. Терминов оларнык эвенон ам ийи чыл иштинде ажилдап турар.

Ол эвенон бо дүжүт ажаап алышкынының сезонунда агрегат бүрүзү 500 га тараа культуруларын ажаар болгаш кывар чүүлү 5 хуудан күдү эвес камнап алып деп хүлээлгени алган. Боттарының сөглөөн сөзүңге ээ болур дөш механизаторлар ажаап алышкыны баштайгы хүнеринде эгелээш-ле тура дүшпейн ажилдап турарлар. Оларнык бастырган тараазын сөөртүрү-биле Кызылдың

Н. ОЛАК.

Тараа дужаалдазы

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Сарыг-Септин төп тараа пунктузуга районунуң колхозтары чаа дүжүтүп массалык-биле дужаап эгелээш. Август 26-га чедир 146 тонна тараа инда кирген. «Октябрь 14 чылы» колхоз 849 центнерин, «Ленинск орук» колхоз 385 центнерин, «Коммунизмче орук» колхоз 229 центнерин дужааган.

Ол ышкыш Ажыктын болгаш Ильинканың тараа дужаар пунктларында баштайгы тараалары дужаап эгелээш. Тараа дужаалгазы түлүктөп турар.

Чурукта: дүштөк чөмөннелге үезинде эвенонун механизаторларының болгаш чолачуларының дүрген амылтанарыг совет коскиктиг корабль-спутниктиг черге чедикшиңниң эш келгениниң дугайында солунда ма-

Район Совединиң VII-ги сессиязынга

Сүт-Хөл район Совединиң сессиязынга хой малды моон сонгаар өстүрөр сорулгалар дугайында айттырылган чугаалашкан. Районунуң көдө ажыл-агый инспекциязынчы көдө өөтөхтинги эш Балабай, «Бора-Тайга» колхозтун хой мал ферманынчы өргөлекчи эш Алай-оол оларынч илеткелдерин бо талазы-биле дыңдаан. Районга хойнун баш санын өстүрүп, оң уксаалыг чоруун өкжижилди тургаш, хойдан алыр продуктуларын: эътти, дүтү, элбешинди биле ап болурунун бүгү аргалары барын илеткелдер демдегелди, хойнун уксаалын өкжидер дээш, эрткен 2—3 чылдарда колхозтарынч чоруудун келген хемчегелерин тодаргайлаан. Хой ажылынга ап чоруттуган чамдык чугула хемчегелерин түннелинде колхозтарынч чыда кыер акша орулгазын 51 хуузу хой ажылындан кирип турар.

Часкы хой кыргыздазынчы үевинде Киров аттыг колхозтун хойжузу эш Донгак Мартан-оол хой бургузунден 2,940 кг дүтү, «Бора-Тайга» колхозтун хойжузу эш Сарыглар Бора хой бургузунден 1,800 кг дүтү, «Алдан-Мадыр» колхозунун хойжузу эш Ондар Удай-оол хой бургузунден 1,610 кг дүтү кыргыз алганнар.

Ындыг болзажок районда хой ажылында талазы-биле четпестер ам-да хой. Эрткен 1959 чылда аям-бүрү чылдаганнар-биле 4035 баш хой хоррап өлгөн болза, 1960 чылдын 5 айларынч дургузунда—2936 баш хой өлгөн. Ынчангаш район бо чылдын хойнун нийти баш санын 9,3 хуу кудулаткан. Оон иштинде «Ишкин» колхоз (даргазы эш Найдим, партия организациязынчы секретары эш Хуна) хойнун 11,4 хуузу, «Алдан-Мадыр» колхоз (даргазы эш Шадым)—11,2 хуузу чидиритилген болган. Бо чылда районунуң колхозтары 985 баш ху-

раганнарны чедир албаан. Ол ышкаш, колхоз бургузунде ара салган хойларынч саны 800-тен 1000 баш чедип турар. Моон чылдаганы—1959 чылда урелиг кошкарларын багы семпирткенде, база хойларынч содан айы-биле тарып боозадырын нини белеткеп шыдаанында, база өөрүрү хойларынч чыгыг кажаларга тургуспай, четтир саныг ситевиле хандырбайн турарында. Эрткен чылдын колхозтар ситен белеткелдинч планынч медээ баугаар күөсетсе-лаз, херек кырында ол кыш ортузунда төнүп эгелеш.

Хойнун уксаалын өкжидерде тарыл боозадыр чорутуу калбарымыр кончуг чугула. Ындыг турбуже, «Алдан-Мадыр» колхозта мынчага чедир хой тарып боозадырынч чамгыс-лаз чери чок. Районунуң чамдык колхозтарында малчынарнын амыр-чуртталгазынча таарымчалыг байдалды ам-да четче тургуспаан.

Ол ышкаш мал ажылынын талазы-биле тускай өртемиглеринч ажылынга колхоз баштаар черлерин кончуг багай дуалажып турар. Мынчыл «Бора-Тайга» колхозта мал имелтезини тускай чери чок. Мал минер эмерини хуу бакында оваалтап каан чылар, а колхоз даргазы эш Одай-оол ол дугайында хемчеге албайн келген. Колхоз даргалары иштер Шадым, Очур-оол олар мал ажылынын тускай өртемиглеринч арга-сүмезин херекке албайн турары сессияга илерез.

Районунуң көдө ажыл-агый инспекциязынчы начальниги эш Соловьев, көдө өөтөхтинги эш Балабай олар мал ажылынч хөжүдөр талазы-биле ам-да боттуг ажылдап шыдаайн турарлар.

Районунуң колхозтарында бар четпестерин утуктаар, моон сонгаар ап чорудар хемчегелер дугайында боттуг шийтирини сессия хуузап алган.

Колхоз бүдүрүлгезинде комсомолчулар

Өвүр районунуң «Торгалым» колхозтун комсомолчуларынч саны ам 160 эдилп турар. Артыг бүдүрүлгезиниң шийтирилг участоктарына комсомолчуларынч болгаш аныктарынч өтүжүн таарыштыр тургузар талазы-биле колхозта ВЛКСМ комитетинчи секретары эш Тукат чамдык хемчегелерин ап чоруткан. Чижээ, мал ажылында 27, тудугда 28 комсомолчуларынч доктаамал бижылган.

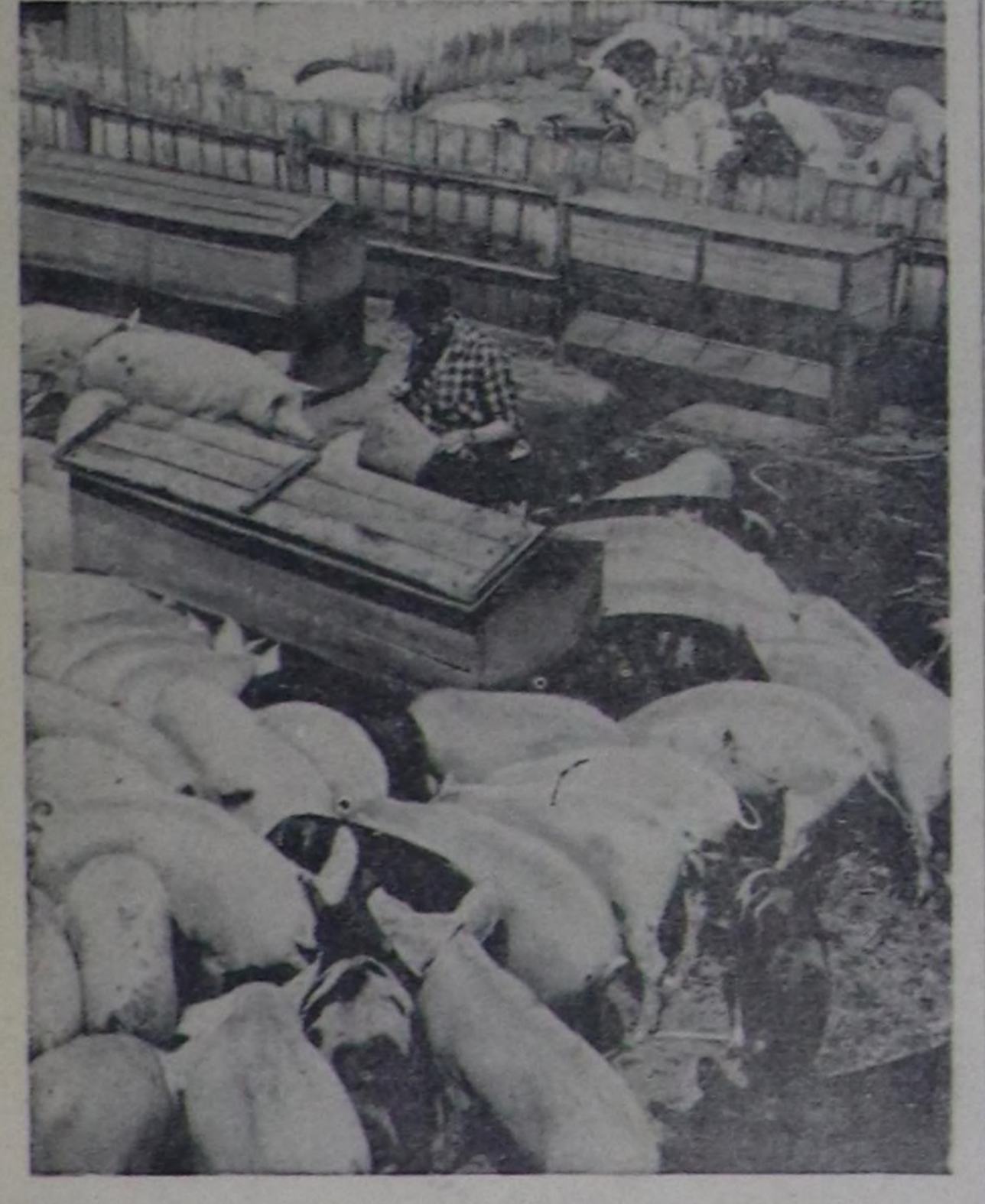
Мал хемчеге белеткээр чугула ажылда комсомолчу механизаторлар эштер Ойдуу, Кара-оол, Маскыр-оол, Доктугу, сарааттакчылар эштер Сүд-дер-оол, Кызыл-оол болгаш өскелер-лаз хүн бүрүдө нормазын ажыр күөседип, социалисттик чарыштын мурнуку өдүрүдө чоруп турарлар. Мал ажылынын продуктуларынч бедилер, кырунеге эът, сүт, дүк садар талазы-биле хүлээлгезин чедикшининч күөседип дээш демиселге комсомолчу малчынарнын салымшынынч демдегелери чугула. Чижээ, эш Т. Бир-бюль бо чылда бир өрт буртузгалардан 5 кг дүтү, эш А. Донгак болуна бижылган саар инек санынч 930 литр сүтү, эш Д. Сувайык 100 хой буртузгалар-не баштайгы соодашкын үезинде 104 хураганы алган.

туларынч болгаш аныктарынч мурнука киржалгезиниң дугайында айттырылган комсомол хурааларына чугаалажып келген. Артыг бүдүрүлгезинге мурнука киржип турар 12 аныктарынч чыл эгезинден бээр комсомолдун хурааларына киржип алган. Аныктарынч культура бригаданынч комсомол организациязынч тургускан. Ол бригаданың киржикичелери солун концерттери ситен шөлдеринге, мал фермаларына барып ажыл-ишчилерге көргүзүп турар. Оон-биле чергелештир, аныктар ортузунга кижизилдиге ажылы, комсомол хурааларынч үндүргөн чамдык шийтирилгенинч күөселезиниң хыналдамынч комсомол комитетинчи четпестер чорудуп келгенинч демдегеле чөгуур. Тараачы, Севекит ышкаш чамдык аныктар хой-ийтинчи чурумунч урпа, өг-бүлө талазы-биле булузуп турал, ВЛКСМ комитети шийтирилг хемчеге албаан.

1960 чылдын планынч сорулгаларынч чедикшининч күөселеринге комсомолчуларынч болгаш аныктарынч илелейлиг киржалгезинч хандырары чугула.

Колхоз бүдүрүлгезинге комсомол-

Т. НИКОЛАЕВ.

ВИННИЦА ОБЛАСТЬ. Калиновский районунуң «Большевик» колхозунда коммунист Петр Загурский баштаан трактор бригаданынч механизаторлары бо чылдын хуу ажылынын күөселери-биле кады 400 баш мыйысты бода малды, 300 хаваннарны болгаш 1500 тоолаларынч семирти азыраарын хүлээгенер. Механизаторлар мыйысты бода малга аскыг кажааны тудуп, хаван хемчегер шөлду дерип, тоолай фермазынч тургузуп, малды инек ажарынч организациястаннар. Баштайгы 110 центнер эътти күрүнеге саткан.

Чурукта: «Большевик» колхозтун трактор бригаданынч хаван хемчегер шөлду.

Фото Е. Копытты.

Хөмүр дашты кырында ажык арга-биле казып алыр кылдыр Чадаана участогун чартып талазы-биле ажылдар амгы үесе хайымшынынч чоруп турар. Чадаанынч хөмүр даш участогу «Тыва даг-дугу» комбинаты болгаш областтын барынч талакы районнарнынч бодунунч хөмүр дашы-биле хандырар. Участоктун чартылыг ажылдарынч күчүлүг экскаваторларынч ажылдап турар болгаш ам 500 муң ажык кубометр сайлыг даштарынч казып үндүргөн.

Чурукта: экскаватор-биле чер кастырып турары.

Фото В. Лутковтуу.

Ленинчилерниң чаагайжып турар сууру

Колхозчу ажыл-ишчилериниң чымыг, чырык, культурулук бажынар-биле бүрүн хандырар дугайында Коммунисттик партиянынч болгаш Совет чазактынч салтынч турар улуг сорулгаларынч Чаа-Хөл районунуң Ленин аттыг көдө ажыл-агый артелинде тудуг бригаданынч кежигүннери амырларга чедикшининч боттандырып келген.

Колхозчу суур—Ак-Туруг чыл келген тудум-на өзүп, сайырап, чуртталганын, культура-амырларынч болгаш бүдүрүлгезинч чаа-чаа тудугдарынч кылдырып турар. Колхозчу бүгү өг-бүлелеринч бажынар-биле хандырар харымсалгалыг болгаш хүндүлүг сорулгаларынч Ленин аттыг колхоз районда хамкыты мурнап чедикшининч шийтирилген шыдаан.

Болхозчу суур—Ак-Туруг чыл келген тудум-на өзүп, сайырап, чуртталганын, культура-амырларынч болгаш бүдүрүлгезинч чаа-чаа тудугдарынч кылдырып турар. Колхозчу бүгү өг-бүлелеринч бажынар-биле хандырар харымсалгалыг болгаш хүндүлүг сорулгаларынч Ленин аттыг колхоз районда хамкыты мурнап чедикшининч шийтирилген шыдаан.

Бо хүннерде колхоз суурунда эгелеш малчынарнынч чайлагаларынга, фермаларынч чедир 455 чуртталга бажынарнынч колхозчу ажыл-ишчилер культурулук өг-бүлө чурттал, төрөэн колхозунунч моон сонгаар четкелтип сайыраары дээш өрес-шудурга ажылдап турарлар. Ол бажынар барык шүштү-кырышалыг, кладовкалыг, элзек хой бажынарда хаб бажынар суурулар бар.

Колхоз суурунда таварышкан-на бажынга кирерге клас-шник кылдыр дериттинген. Ийден беш чедир демир оруннарныг. Колхозчуларынч бажынарнынч хой нуруузу аш-чеменин, хептинч чарыш, көрүштүг шкафтарынч дээш өске-лаз дериг херекселдер-биле дериттинген. Илчиинч лампаларынч бажык буртузунде чайыннап, өөрүшкүдүг амырларды чырмып турар.

Колхозчу бүрүзү боттарынынч бажынарнынч чанында херимнер кылгаш, мында 5-10 инеи бүрү ыштарынч тарып олурткан. Оон ийди бажынарнынч участоктарында картофель болгаш яны-бүрү ногааларынч олурткан. Бо бүгү чүүдөр Ак-Ту-

руг сууруна каастап, улам аян-хевир кирип турарынч көргөш кижиле бүрүзү өөрүтүр.

Ленинчилерниң Ак-Туруг сууру өске колхозтарынч суураарында чамдык чүүдөр талазы-биле өзгөш кылдырып турар. Кудумчулар чурум-чымсаалдыг, тус-тус аттарынч болгаш бажык сайыг дугаарынч болуп турар. Ленин, Найрал болгаш Муругу кудумчуларынч чаагайжыдып, чалдыг оруктарынч кылган. Ол кудумчуларынч ийлеринч дугаар херимчөөш, чимистиг мыштарынч тарымынч бо күстен эгелеп чорудар деп турар.

Ленин аттыг колхозтун эш Очур-оол уурткан тудуг бригаданынч кежигүннери чеди чылдынч ийгини чылдына элзөөн үрө-түннелиг ажылдарынч кылгаш, партия райкомунунч болгаш райкуускомунунч шийтирилг Кызыл түтүнч чаалап алган болгаш бажыны-биле тудуп турар. Бо чылдынч бүдүрүлгезинч планынч баугаар 10 чуртталга бажынарнынч тудар тургаш, 24 кылдыр күөсеткеш, ол бажынарнынч ажылдада бүрүн кириген. Оон иштинден он дөрт бажынарнынч малчынарнынч кыштагаларында, хову бригадаларында туткан. Ол ышкаш тудугчулар 36 чуртталга бажынарнынч чаа кырышаларын, кладовкаларынч эки шынарлыг кылдыр кылган.

Культура-амырларынч болгаш бүдүрүлгезинч тудугдарынч колхозтунч чаа контроларын, 25 орунунч урулгар яслизин, өмнелге пунктузун, 360 кижиле өөренир чаа школарынч тудугдарынч ажылдада кирген.

Колхозтунч ийиткелдеринч мал ажылында 80 баш инек кирер 2, бирезинге-ле 700 баш хой кирер 2 кажааларынч тудуунч дооскан. План баугаар 80 муң кезек тууйбу буудур тургаш, пландан ажыр 20 муң кезек тууйбууну кылдыр дээш ажыл

хайымшынынч чоруп турар. Тууй-бучулар эвенузда Нава, Хавакпан, Машпак-оол болгаш өскелер-лаз кызмак ажылдап, социалисттик чарыштынч мурнуку өдүрүлгезинч чоруп келген.

Тудуг бригаданынч кежигүннери 25 тонна чугайынч бүдүргөн, ам 50 тонна чугайынч дажын салгаш, ову өрткелери-биле 100 кубометр мыштык белеткеп каан. Тудугчулар бо чылдынч чугай болгаш тууйбу ажыл-агыйынч 87 муң рубльдинч орулгазынч киреринч хүлээген. Ам херек кырында 30 ажык муң рубльдинч орулгазынч чедип адынган.

Бригадада 9 эвен бар, мында 79 тудугчулар доктаамал ажылдап турар. Эвеннар аразында калбарган социалисттик чарыштынч бирги черин эш Манзынынч уурткан эвенузу элзеп турар. Олар чыл эгезинден бээр 12 чуртталга бажынарнынч тутпашан, иштики, даштыкы дериглеринч кылгаш, ажылдада кирген. Ол эвенузда күш-ажылга ынакшылыг чорукту эштер Чигир-оол, Артыг, Чымба олар көргүзүп, ажылдынч чүгө эки шынары дээш демисежип турарлар.

Ол ышкаш колхозтунч чазанынча мастерскаянынч ажылынч эки деп демдегелээр херек. Мында чазанынч чылар бо чылдынч колхозчуларынч чагырларынч баугаар аш-чеменинч 10 шкафтарын, 16 хуна столдарын, урулгар яслизинге 12 оруннар болгаш 136 сонга рамаларын, 100 ажык каскаларын, 30 ажык хаалгаларын, хой сандайларынч көрүштүг кылдыр бүдүргөн. Чазанынч бижыкчыларынч эштер Хураган-оол, Сежен, Дартан-оол, Чалып эки ажылдап, хүн бүрүдө нормазын кижиле бүрүзү ажыр күөседип турар.

Н. ХЕРТЕН.

Чаа-Хөл район, Ак-Туруг суур.

КОММУНИСТ АГИТАТОР

Өвүр районунуң «Торгалым» колхозта партия аге организациязынч сүт-Хөл фермазынч ажылдакчыларынч ортузунга агитация ажылынч чорударынч коммунист эш Чамзырай-га дааскан.

Эш Чамзырай парторганизациянынч даалгазынч ак-сеткилдиг күөседип эгелзөөн болгаш бодунунч чүгүлүгү кызмаккай ажылы-биле хойжулар, кадарчылар, саанчыларынч хүндү-келдинч дораан-на чедип алган. Ол ам 30 ажык малчынарнынч колларынч кезип, оларга беседанынч, солунч чугулазынч чоруудун, агитчуудустарынч үндүрүп турар. Оон беседаларынч темаларынч яны-бүрү.

Агитаторунуң билдинтир, бөдүүн болгаш хандыкшылдыг өстери эът, сүт, дүк, саржак бүдүрерининч, мал хемчегеринч белеткээринч планнарнынч өй-шавыда күөселеринч колхозчу-

ларынч сорул кийрип турар. Колхозчу ажыл-ишчилер кыска хуузада Ак-Чыраа, Хову, Ирибейте, Сарыг-Хөл деп черлерде 530 тонна ситенинч кезип сарзаттаан.

Эш Чамзырай малчынарнынч культурулук амырлар хандырдыгыныч кичээттеринч база көрүндүргөн. Шийдалган, өт, пөс дээш ышкаш чугула херектелдинч бараннарнынч болгаш номнарнынч магазинден ап алгаш, колхозчуларга боду барып садар ажылы бо организациястаан.

Агитатор эш Чамзырай областтынч көдө ажыл-агый ажылдакчыларынч чөөкчө чаа болуп эртен чөвү-нел хураалында чораш келген. Ам ол, ук хураалдынч шийтирилгери та-ныштырып, делегей байдалынч дугайында беседаларынч чорудуп турар.

Н. ТАМДЫН.

Олар эки ажылдап турар

Ак-Довурактынч «Тыва даг дугу» тудугунуң Чыргакында мыш белеткээр участогунда тудуг мыжынч белеткеш турар 8 бригада бар, оларынч арзында күш-ажылдынч бүдүрүлгезинч бедилди, оон эки шынарлыг болуру дээш демисежип турар бригадалар база бар. Чижээ: Сарыглар Хаак-панынч, Сады Спасилдинч уурткан бригадаларынч июль айныг ажыл планынч 160 хуу күөсеткешер. Бо бригадаларынч кежигүннери Х. Шойдан, М. Деспяжех, О. Делег, Х. Чидым, Х. Маннай, С. Андрей олар

кончуг эки ажылдап турар. База трактористтер С. Очук, Н. Капранов олар «ТДТ-60» деп тракторлар-биле арга иштинден хүнде 78 кубометр тудуг мыжынч үндүр сөөртүп тургаш, 180 кубометр чедир сөөртүп турар. А оларынч тракторларына чүдүктөр кожу берип турар О. Кан-оол, К. Сагаан олар ажылынга кончуг кызмактар. Пилорамада чүдүктөр дидиритип турар механик эш Серге-Байыр мергелешилди-биле пилорама-нынч түзүлгө чок ажылдап турар.

О. ХӨВӨМБЕЙ.

ДАРГАН

Оон септевезинч андазын, илери азы терге кайда боор—деп Чаа-Хөл районунуң «Бурун-гаар» колхозунуң ажыл-ишчилери чугаалажып турар. Ол шыны. Колхозчу Санчат Монгуш колхозтунч тургустунган хүнүнден бээр-ле дарганнап ажылдап келген.

Бо үенинч иштинде он төрзөн колхозунга көдө ажыл-агыйынч дына хой чөпсөм-херекселдеринч септеп берген. Бодунунч назыны

улгады берген болза-ла Санчаттынч мергелешинч кагбан. Чөөкчө чаа колхоз баштаар чер Санчатка элзөөн каш ама демирлеринч экип келген. Каш-ла конганда өртке уулу 10 ажык номналар белен болган. Уругулч дарганнап чоруур боорга, ону колхозчулар Санчат дивейн, Дарган деп адаар апарганнар.

С. ЧЫЧААН-ООЛ.

Коммунист күш-ажылдынч бригадалар деп ол чаагай атты чаалап алган бо фермага ажылдап киргеле, Надежда ам ийги чыл саанчылап турар. Биче сеткилдиг, ажыла кызмак ол анык кыс чеди чылдынч ийги чымынч баштайгы чеди айларынч улуг чедикшилеринч чедип алган. Чуу дээрле бодунга бижылганынч 18 инектеринч бирезелден-не ол саанчы 1081 килограмм сүтү саткан.

Коммунист күш-ажыл бригадаларынч болгаш шалыкчыларынч чөөкчө бооп эртенч область чөвүлгө хураалында эш Надежда Зотова «Бүдүрүлгезинч анык мурнакчымынча» деп ВЛКСМ ТК-нынч херек демдө-биле шийтирилген. Бо хүннерде Н. Зотова бир инектен-не чылда 2150 килограмм сүт саап алыр хуузага-зынч ажыр күөседир дээш шудургу ажылдап турар.

Чурукта: Н. Зотова.

Б. ТУЛУШ.

Фото В. Уюловтуу.

Кижиниң амырлар-чуртталгазынча эң кол чүгө болза амырларга бодунуң тургустун тым алырында, Надежда Зотова амырларга тургустун Улуг-Хөл районунуң «УТКА—25 чылы» совхозтун Ишти-Хем сүт-баран фермазынч ажыл-ишчилери-биле кады ажылдап, чурттап тургаш тыва берген.

БАШКЫЛАРНЫНЧ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУГАЛЫ

Чогаадыкчы аргаларынч тып, күженишкенинч ажылдаар

Школарынч эле тургузарынч ийги чымы—башкыларынч болгаш улус өөредилгезинч ажылдакчыларынч талазынч улам-ва күженишкенинч ажылдаарынч, школарга партия, совет болгаш ажыл-агый органнынч хүн бүрү дузазынч база эртенч өөредилге чымында чедип алдынган дуржулгаларынч өөренип көрүшкөн, четпестеринч шийтирилг ууткаарынч негеп турар. Чөөн-Хем-чи районунч башкыларынч чөөкчө болган август чөвүлгө хураалында илеткел кылган райком секретары эш Дилжик болгаш санал берген эштер үстүндө айттырылган доктаап чугаалажышкан, чаа өөредилге чымынча канчаар ажылдаар дугайында боттарынынч арга-сүмелеринч солудушканнар.

Эрткен өөредилге чымында районунч чамдык школарынч СЭКП-нынч XXI сессиянынч школа талазы-биле айттымшынынч күөсетпашан, өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, школарга өөредилге-кижизилдигелгиле ажылдык деннелинч бедилер талазы-биле элзөөн ажылдарынч чорутканынч хураалга демдегелзэн. Школарга өөредилгенинч шынарынч ийиткел-биле 88 хуу болган. Чыраа-Бажы, Хорунгунч-Кежи, Чадаана хоорайнынч № 1, 2 школарынч өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, политтехниктиг өөредилгени күштедилер талазы-биле элзөөн хемчегелеринч алган. Оларда үстүтүг класстарынч өөреникчилери бүдүрүлгезинч болгаш көдө ажыл-агыйнынч үндө-

линнеринч өөрениринч чедип ап, материалдыг баазалар бижыгып турар.

Ыландыг ол школарынч өөреникчилери чайгы үеде бүдүрүлгезинч практикасынч багай эвес эртиргенер. Чижээ, Чыраа-Бажы школарынч өөреникчилери көдө ажыл-агый культуразынч өстүрүп, оон чаагай дүжүтү алыр дээш багай эвес ажылдашканнар.

Оон-биле холбаштыр районунч чамдык школарынч өөредилгенинч шынарынч куду, школардан урулгарынч чанаттаар чоруу ам-даа хой бооп турар дээринч илеткелч болгаш санал берген эштер демдегелзэн. Чижээ, «Искра» колхозта база Хайыраканда школарынч (директорлары турган Курбанов, Хунай-оол) өөредилгезинч шынарынч чүгө 70 хуу болган.

Ол школарда өөреникчилеринч ийлинч чавыс болгаш алган билгилеринч практиктиг ажылга ажылдап ийиткел болуп турар.

Районда чамдык көдө Советтер болгаш школар директорлары бүгүн-ийтинч сес чыл өөредилгезинч хойлузунч боттандырыныч, школа назымынч урулгарынч сан-лашым-тынч кылдырыныч кошмак кичээл-чиле салып турар. Чүгө эртенч өөредилге чымында район школарынч 192 өөреникчилери өөредилгезинч калгаш чоруткан чоруу оон-биле

тайылбырлаттынар. Ындыг таварыгалар Хорунгунч-Дар, Чадаана, Чыраа-Бажы школарынч хой болган.

Хураалга санал берген башкылар районунч талазынч школарынч ажылынга сонгаарлаттынмас хире эргежок чугула айттырылган ам-даа шүшпөш шийтирилген, оларга хүн бүрүнч практиктиг дузазынч кошмак көргүзүп турарынч чижектер-биле көргүсөөр. Бо талазы-биле башкы эш Синаза мынча дээш:

— Бо чылдынч Чыргакыга 50 өөреникчилер өөренир кадыкшылга школазынч ажыттынынч шагда-ла планнап көргөн турбуже, оон белеткелдинч район чогуур кичээттер салбайн, эргелекчиинге чөөкчө чаа мени чорудуп, белеткелди ам чаа кылдып турарынч кончуг четпес. Район эргелекчи эш Седип, инспектор эш Мине-ийнч школарга инспекция хынаады-биле эртенч чорудуп, мында хаая бар-галды ийи чыныс кичээлдерге шала-була олуржур-биле кызмагарлангып турарлар.

Школарынч материалдыг баазанынч четпесе политтехниктиг өөредилгени чорударыга бергелеринч болдуруп турарынч Чадаанынч № 2 школазынч директору эш Гордеев чугулаан. Районунч кайы-даа школарынчда физиканынч тускай каби-неттери чок, класстарда тургустун-

БАШКЫЛАРНЫНЧ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУГАЛЫ

Чогаадыкчы аргаларынч тып, күженишкенинч ажылдаар

Школарынч эле тургузарынч ийги чымы—башкыларынч болгаш улус өөредилгезинч ажылдакчыларынч талазынч улам-ва күженишкенинч ажылдаарынч, школарга партия, совет болгаш ажыл-агый органнынч хүн бүрү дузазынч база эртенч өөредилге чымында чедип алдынган дуржулгаларынч өөренип көрүшкөн, четпестеринч шийтирилг ууткаарынч негеп турар. Чөөн-Хем-чи районунч башкыларынч чөөкчө болган август чөвүлгө хураалында илеткел кылган райком секретары эш Дилжик болгаш санал берген эштер үстүндө айттырылган доктаап чугаалажышкан, чаа өөредилге чымынча канчаар ажылдаар дугайында боттарынынч арга-сүмелеринч солудушканнар.

Эрткен өөредилге чымында районунч чамдык школарынч СЭКП-нынч XXI сессиянынч школа талазы-биле айттымшынынч күөсетпашан, өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, школарга өөредилге-кижизилдигелгиле ажылдык деннелинч бедилер талазы-биле элзөөн ажылдарынч чорутканынч хураалга демдегелзэн. Школарга өөредилгенинч шынарынч ийиткел-биле 88 хуу болган. Чыраа-Бажы, Хорунгунч-Кежи, Чадаана хоорайнынч № 1, 2 школарынч өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, политтехниктиг өөредилгени күштедилер талазы-биле элзөөн хемчегелеринч алган. Оларда үстүтүг класстарынч өөреникчилери бүдүрүлгезинч болгаш көдө ажыл-агыйнынч үндө-

БАШКЫЛАРНЫНЧ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУГАЛЫ

Чогаадыкчы аргаларынч тып, күженишкенинч ажылдаар

Школарынч эле тургузарынч ийги чымы—башкыларынч болгаш улус өөредилгезинч ажылдакчыларынч талазынч улам-ва күженишкенинч ажылдаарынч, школарга партия, совет болгаш ажыл-агый органнынч хүн бүрү дузазынч база эртенч өөредилге чымында чедип алдынган дуржулгаларынч өөренип көрүшкөн, четпестеринч шийтирилг ууткаарынч негеп турар. Чөөн-Хем-чи районунч башкыларынч чөөкчө болган август чөвүлгө хураалында илеткел кылган райком секретары эш Дилжик болгаш санал берген эштер үстүндө айттырылган доктаап чугаалажышкан, чаа өөредилге чымынча канчаар ажылдаар дугайында боттарынынч арга-сүмелеринч солудушканнар.

Эрткен өөредилге чымында районунч чамдык школарынч СЭКП-нынч XXI сессиянынч школа талазы-биле айттымшынынч күөсетпашан, өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, школарга өөредилге-кижизилдигелгиле ажылдык деннелинч бедилер талазы-биле элзөөн ажылдарынч чорутканынч хураалга демдегелзэн. Школарга өөредилгенинч шынарынч ийиткел-биле 88 хуу болган. Чыраа-Бажы, Хорунгунч-Кежи, Чадаана хоорайнынч № 1, 2 школарынч өөредилгени амырлар-биле сырый холбаштырар, политтехниктиг өөредилгени күштедилер талазы-биле элзөөн хемчегелеринч алган. Оларда үстүтүг класстарынч өөреникчилери бүдүрүлгезинч болгаш көдө ажыл-агыйнынч үндө-

М. СЕВЕН.

О. СИРИН-ООЛ.

ТЕХНИКТИГ ДЕПШИЛГЕНИН ОРУУНДА

Чурттуң яны бүрү бүдүрүлгелерин чаа техника-биле чепсегээр талазы-биле харымсалгалыг болгаш улагу сорулга совет эртеинин база техниканын мурунга салдыган. Бөхүндүлүг сорулган Ада-чурт эртеинин база техниканын чединшикнинин шийтпирлеп турарының тодаргай чижээн бистиди областың типографиясында бестин көрүп болур. Чугале 1960 чылдың сес айларының дүргүзүндө бестин бистиди типографиясы болбазыраңгай 20 ажыг машиналарын болгаш автоматтарын алган.

Ук машиналар болгаш автоматтар болза, парралга техниканын эң чаа чединшиктеринге үндөлтеттирип кылдырган бестиди бүдүрүчүлүг дерилгелер болуп турар. Парралга цегинде «ПД-2» деп күчүлүг машинаны тургускан. 30 чылдар дүргүзүндө ажылдап келген «Пионер» деп парлаар эрги машина-биле ол чаа машинаны денээр болза, ук чаа машина бүдүрүчүлүгү талазы-биле «Пионерден» 2 катап ажып турар.

Ынчаарга, «Пионер» база-ла күчүлүг машина—бир шахта 1000—1100 арын солунуу азы денерин парлаар, а «ПД-2» деп машина шахта 3000—3400 арынны парлап турар.

Типографияның бүдүрүлгеге ажылдап өгөдөөн ол чаа машиналарын эрги машиналардан сан-лаа, шынар-лаа талазы-биле оранчок ажыг болуп, парралкчыларын күш-ажымының бүдүрүчүлүгү улам бедилеп турар. Дүргөн ажылдар «Виктория Фронт» деп ийги чаа машинаны чөөтө чаа ажылдадып өгөдөөн. Ол машинаның бүдүрүчүлүгү «ПД-2» машинадан бачын чавыс-ла, мындыг болза-даа бистиди типографияда эрги бүгү машиналардан ол ыракта ажыг. Оң шахта бүдүрүчүлүгү—2500—2800 арынны парлаар. Ук машинаны парралга цегинге ажылдарына эң таарымчалык кылдыр бүдүргөн—оң-биле солунвары-лаа, өөредилге болгаш өскө-даа номурларын парлап болур.

Биче денчээлдиг чүдүлгелерин парлаарына 4 чаа машиналарын база типографияның парралга цегинде ажылдадып өгөдөөн. Ол машиналарын автоматтыг башкарычтылар болгаш саналга системазы-биле дерези. Оларның бүдүрүчүлүгү ук машиналарын ажылдагып кийргиле чедир ажылдап турган бүгү машиналардан ажыг. Чижээ, биче темчээлдиг чүдүлгелерин парлаарының эрги машиналары шахта 8 муң арынны парлаар, а чаа машина — 11—12 муң арынны парлап турар. Мурнууда парралкчылар парлаан арын бүрүтүн саваарынага төй шақты чарыгдал турган, а чаа машиналар парлаттыган арыннарым

бөттөрү автоматтыг өзү-биле санап берип турарын үстүндө демдегелээ болгай.

Өрүкчү кижиниң хол-биле кылдыр нарын болгаш харымсалгалыг ажы-нын солуп турар «Линотип» деп машинаның ажылын демдегелээри чугула. Чангыс ажылчы кижи бир ээлчегде ол машинаның дузазы-биле 80 муң харе үжүттерин өрүп турар. Ынчаарга, хол-биле үжүктү өрүтүргө болзаарга ол машинаның бүдүрүчүлүгү 3 катап ажыг. Бистиди типографияның бө чылын алган ол чаа машиналарын электрлиг сигнал төткчалары-биле база дерези. Ол сигналдар болза, кажан машинаны чангыс-бир кезектери эмни эртир дий бээр, өрүкчү-машинакчыга ол дугайын сигналдар доран демдезеп берип турар.

Үжүктөр килырынга коргучтун иймеан эргизер чаа машинаны электр-биле ажылдаар кылдыр тургузуп турар. Коргучтун иймеан эргизер кыл мурунда типография ажылчыларынның төй күчүн болгаш ажыл шагын чарыгдал турган. А амгы чаа машинаны парлаар цехтин чанында тургускан, оон ийи коргучтуну эргилерде олар ыш, хөмүр даш ам херегелетпейин турар—чүгө электрөөргилээни ажылдап өгөдөөн. Күш-ажылды төй чарыгдар эрги пресс машинаны автоматтыг чаа машина-биле солан.

Үлетпүргө болгаш транспортка техниктиг депшилгенин үндөсүн айттырылганы чугаалажып көргөс СЭКП ТК-ның июль Пленумунуң төөгүлүгү шийтпирлеринге сөрүк кирген типографияның эр, херэжөөн ажылчынары, техниктиг ажылдакчылары чаа машиналарын бедик бүдүрүчүлүгү ажылдаар, Ада-чурт бүдүрүлгенин болбазыраңгай техниканын хандыр шийтээди алыр дөш чүткүлдүг ажылдап турар. Типографияны кол механиги эш А. Головченко баштаан техниктиг ажылдакчылар чаа келген машиналарын болгаш автоматтарын ажылдагып кийрер, оларын башкарынага ажылчынарын өөредир талазы-биле бөттүг ажылдарын кылган. Ажылчынар эштер А. Быхов, Ю. Коршунов, Н. Евтемина, З. Герасимова, А. Никитина болгаш өскөлөр-даа чаа техниканы дүргөн шийтээди алгышан, мурнакчы ажылдап, бедик шынарым продукцияны берип туруулар.

Техниктиг депшилгенин делгем өртүндө кирген типография коллектив чеди чылдың планын 6 чылдың дүргүзүндө күөсөдип шыдыр.

В. МАГЕРА,

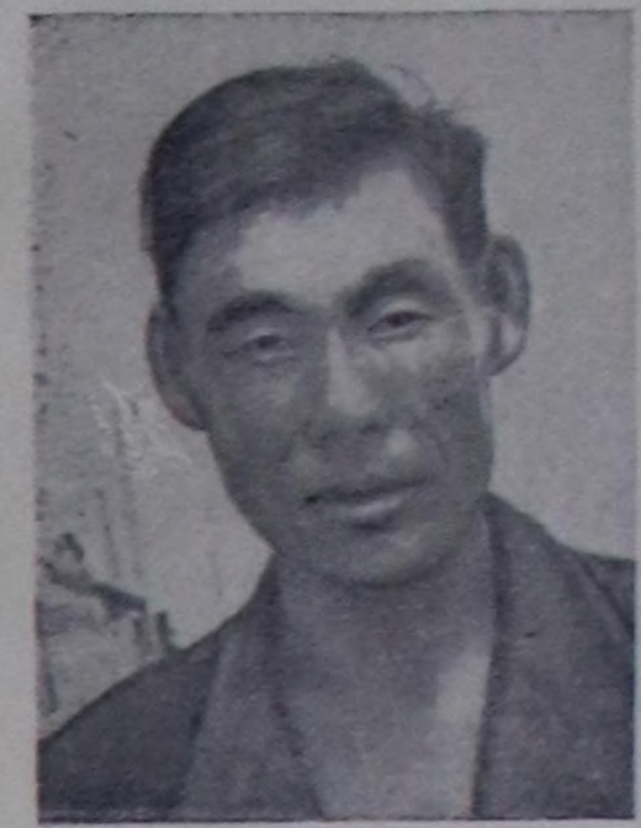
типографияның парралкчысы.

Хемчег алыр өй келген

Өвүр районунуң «Торгалыг» колхозуна 1959 чылда 12 автомашина турар гаражы тургускан. Ол гаражы ажылдагып кийрери-биле хүлөөн ап турган комиссия ук тудулгун төлөөлелеринден хажып турар төй саныг четпестерин херекке албайн, чогуур негеделеринге чедир кылдырмаан гаражты ажылдагып кийргени сөзүндө илерези. Чижээ, гараж иштин чылылары-биле тусзай печкалар кылдыр ужуруг турбуже оларын кылбаан. Ынчангаш кижин демир доскарларга өт салып турганындан төй уда өрт айымлы болу бээр чазып тургулаан.

Амгы үедө байдал база-ла дүррөчиг хевээр. Печкалар ам-лаа кылдырмаан, гаражтың кышамы чок, ыччангаш чыс-боранда кырындан үргүлчү дандылар, машиналар турар черлериниң шалызы цементлеттимден болгаш селтелге кылдыр өңгарлар кастырмаан. Ол ышкаш ийи каыт сонгалар болгаш даштында херия база чок.

Колхозта автомашиналар төй, оларның турма чогуур гаражы мындыг багай шынарым кылдынганын

Чурукта: Улуг-Хем районунуң Ленин аттыг колхозтун Алды-Шынаа участогунда сүт-бараан фермазының инек казарчысы эш Санчы-Бүдүп Сан. Эш Сан төрөэн колхозтуңа үр үедө инек казарып, оналшкан ажылына шудургу чорун көргүзүп турар.

Фото А. Бегинни.

Культурлуг амыдырал дээш

Колхозчу культурлуг амыдырал-чуртталга дөш демиселдин чугула сорулгаларын айтыкан СЭКП Тыва обкомунуң V пленумунуң шийтпирлерин боттандырар талазы-биле Барыин-Хемчяктын «Совет Тываның 5 чылы» көдөө ажыл-агый артелинде херэжөөнөр чөвүлели (даргазы эш Селил) бөттүг хемчеглерин ап келген. Дөң-Терезин суурнуң күш-ажыл кылып шыдыр колхозчу херэжөөнери бажын чугайларынга ам өөренип алган, 30 херэжөөнер хлеб ыжыраар мергелжиди өки шийтээди алгышан, бөттөрүның бажынарынага хлебти ыжырап ап турар апарган.

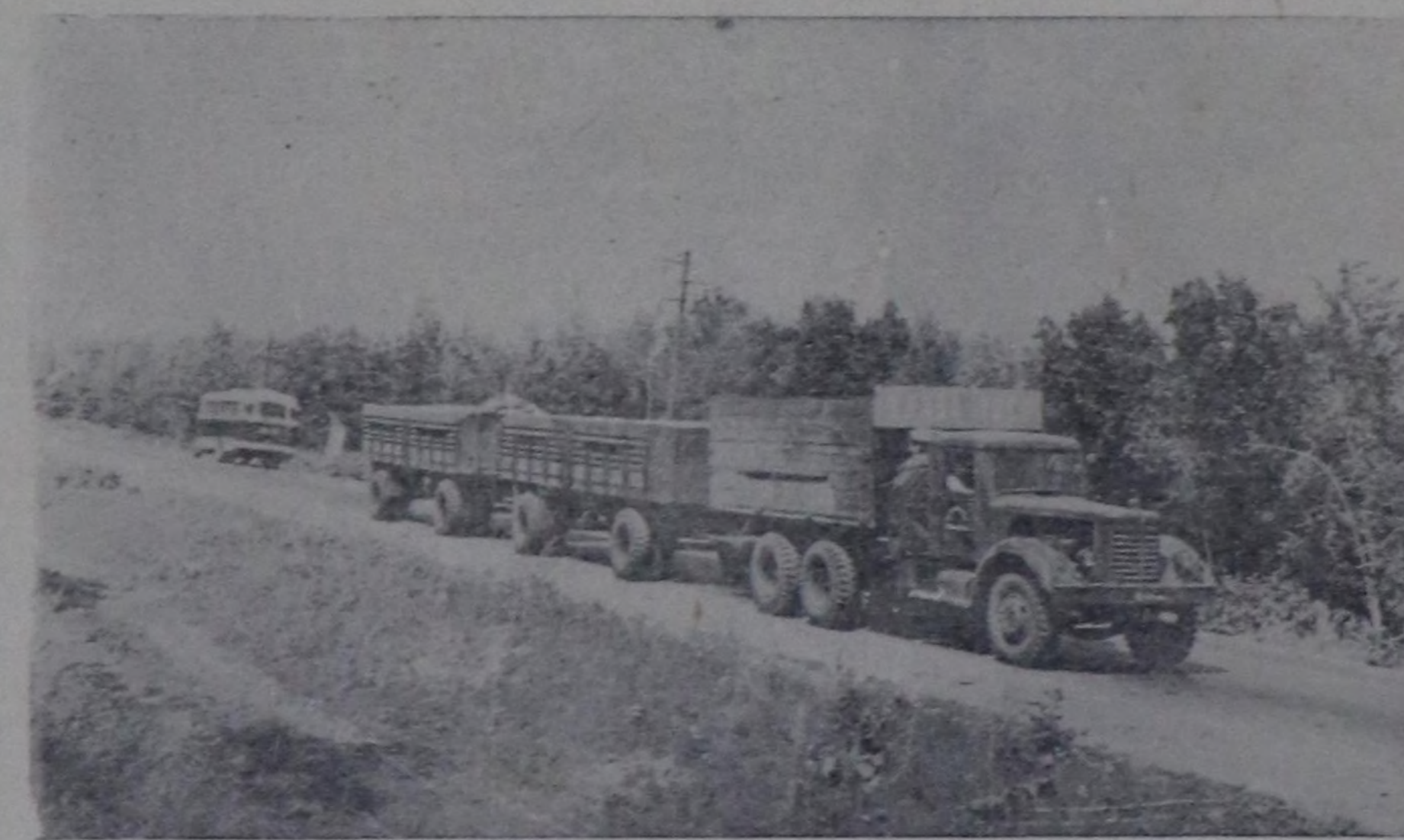
Бажынарының иштин, даштын культурлуг кылдыр дерип, арыг-сылыг тургузар дөш чарыш колхозчу херэжөөнериниң азында калбарган. Бө чугула шийтээшкениге эштер Кара-кыс, Билик, Диртык-кыс, Ому олар эң илепкейлиг кийржи, культурлуг амыдырал-чуртталга дөш чарыштын мурнуку өдүрүндө чоруп, бүгү колхозчуларга мурнакчы үлөгө киргүзүп турар. Артель бүдүрүлгесинге колхозчу херэжөөнериниң кийржилгени күштелген. Ылангыя эштер Барыинма, Манмаа, Сүүр-Бара, Чымыкма олар колхоз бүдүрүлгесинге мурнакчы кийржи, төрөзө колхозунуң байлаан өстүрер дөш шудургу ажылдап турарлар.

М. ЧУЛДУМ.

2628 центнер сүт

Таңды районда «Кызыл партизан» совхозтун малчынары бө чылдың үш кварталдарында 2550 центнер сүтүгү күрүнеге салар турган, август айның 20-де 2628 центнер сүтүгү саткаш, алган хүлөөлгенин хуусаа бетинде 103,0 хуу күөсеткенер. Саар инектерини поган чөмөр-биле хандырганы сүт саалызын үшкү кварталда элөөн бедиткен. Сүтүгү күрүнеге садары үргүчүлүгүшан турар.

С. ТАМБА.

Куйбисев область. Куйбисев областың автогрезиниң Бельминский автоажыл-агыйның чолаачымы Александр Викторич Жулинның ады эрткен чылын калбаа-биле сургазан. Ол дээрге тараа сөөртүрүне тергини эки түнөөлери чедип алган. Аар денчээлдиг автопоезддер-биле ол ийчан ийитти-биле 180 муң пуд тараны сөөрткен.

Кичээнгей даштында яслилер

Чылыг, чырык культурлуг болгаш бүгү-ле талазы-биле өки дерези аслиге кижжи хере бергеш, үнер хөндү чокталып, оон культурлуг, өвилеп ажылдакчылары-биле, бичин уруглар-биле херэжөөн тургусааны келир болгай.

Ийчаарга Барыин-Хемчяк районун Шекпээрде байдал оон ырактала өскө. Бө көдөө Советтин ийи колхозунда уруглар яслилери бар. Сөзөөнүгү ажылдар үезинде олар каймы-лаа 50-ден өвөөш эвес уругларны ажаап, кижизиндер ужуруг. Ийдыг болза-даа чаш уругларга таарымшыр тургускан өки байдал чок болганының ужурунда оларның сайымында-ла хүнүнү-не 20, эки-ле дөңдө 30, а чамдыкта оон-даа өвөөш уруглар кээп турар. Яслилер-иниң иштин, даштын хир, бөк үлгөз, аш-чөм-биле четче хандырттымаан, уруглар хүнде үш чөмөрүнүн орнунга, ийи-ле катап «чөмөнип» турар. Чөми дээрге боова биле тий, ол-ла! Эг, круп, погал, чягар, конфет, кондитер кылдылары дөш ышкаш чөм аймаа мырчың чок.

— Чүге мындыг чөөр?—деп айттырыгын колхоз даргалары төдөргай харымлап берейин турар дээрин асли амыдыкчылары чугаалап турар. Уругларга аяк-сава ыракта-ла чедиптес.

Яслилерге хүнүнү-не 20 шаа азы оон-даа төй уруглар кээп турар хирезинде, оларның бирөөзинде чүгө 8, а бирөөзинде — 10 шаа өрүг бар, оларда кандыг-даа шымыг аймаа дээр чүө чок. Бар чорганнары элөөн самдараан, хирлиг.

Бир-ле хүн дүш хиреде ол-ла районунуң «Совет Тываның 5 чылы» колхозта аслиге чөдө бердин. 2 анык кыс 2 бичин уругну куспаптап алган, 2 бичин уругну четкалеп

алган яслиниң улуг өрөөлинде кылаштыжып турлар. Олар-биле мендилештеш:

—Өскө уругларынар кайдал, дүң-мыларың?—деп айттырдым.

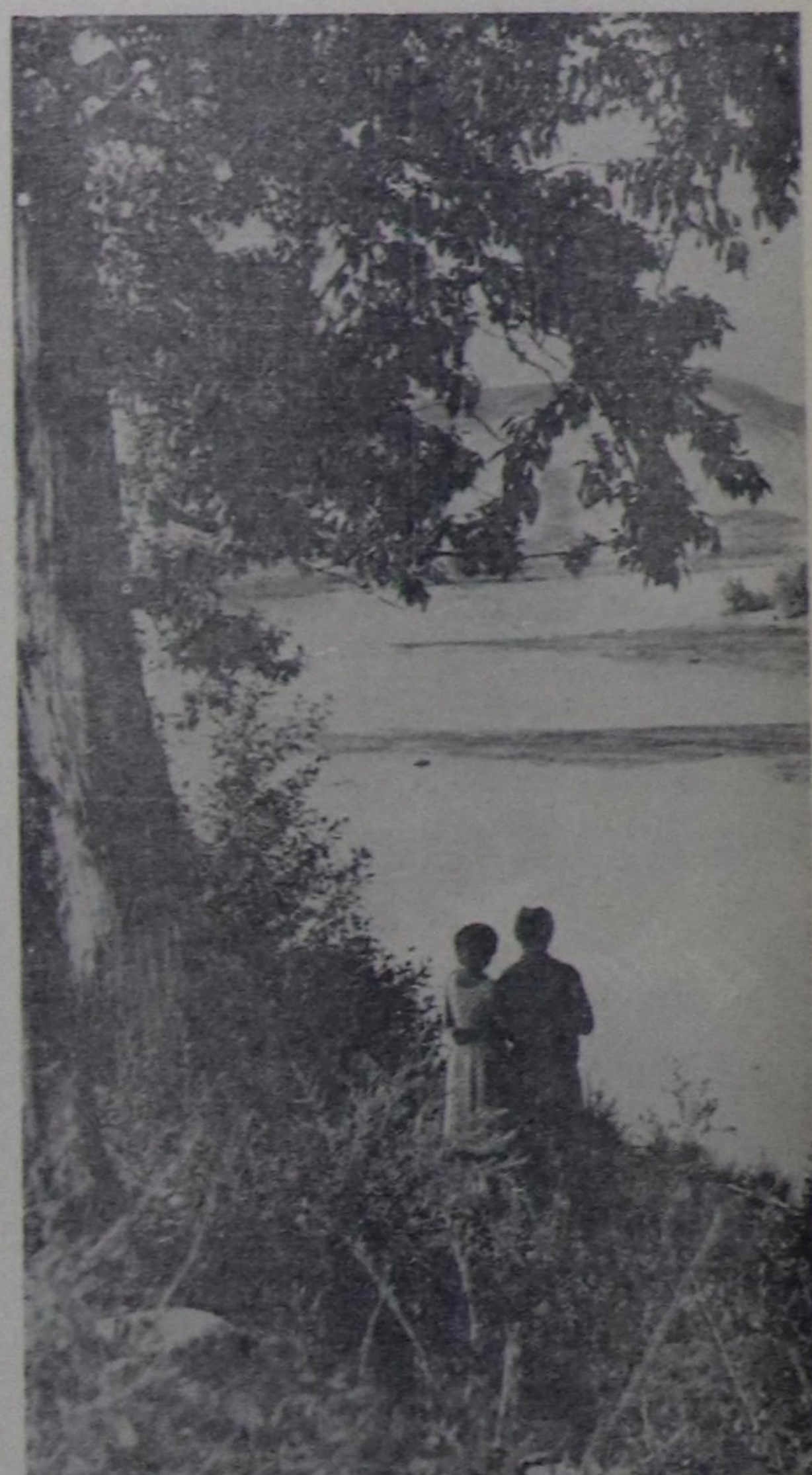
— Даштын өйнап турар ийин — деп уругларның бирөөзи харымлады. Уне халааш, бажын артынга чедип келиримге, барык 20 ажыг бичин элөөди оолдар болгаш уруглар бажын доразында элөсип, довурак саарган, чамдыктары харын бөттөртөрүнчө чашканышкан, оон уламында мында-мында ийи-бирөөзи ытлашкан турлар. Оларның мынды чарымында бир кезек уруглар бөттүг, бир-ле кандыган кажаа иштанде «ойнаан» турлар.

Бө колхозтарын каймында-ла медицина салбырлары бар. Олар уруглар яслилеринге медицина, санитар хайгааралын кылбайн турарлар.

Бистиди аас-кежиктиг келир үези — бичин чаштарын шак мычаар ажаап, кижизинди болур бе, кандыгыл? Черле болбос. Шекпээр көдөө Советтин күөсөму (даргазы эш Дарий-оол), мында колхоз баштаар чери (даргазы эш Минчаа), партия организациязы (секретары эш Эмер-Сарыг) болгаш өскө-даа төй-ниити организациялары шак мындыг кижжи шыдажыр арга чок байдалары көрө тура-ла, оларның-биле өптежи олурары дыка четпес. Олар ол хамаан чок, яслилериниң кышка белеткелитче бестин сагыш салбайн турарлар. Мынчага чедир чангыс борбак топкаш ыш бестин чок.

Бө уруглар яслилеринге төй-ниитиниң кичөөнгейин салган, оларнын ажылын өзүлүг бүт кырынга тургузуп, оларын бистиди бичин чаштарымыстын культурлуг кижизидилгезинин, кадыкшымының ылаптыг одаа болдулар херек.

М. МААДЫ.

Енисейниң өрнүндө. Фотограф Ф. Спиридоновтуу.

„Шынның“ материалдарының изи-биле

„Банк салбыры ынчаар ажылдап болбас“

Мындыг өгө-биле Бай-Тайга районунуң күрбанк салбыры бөдүмүк ажылын үенин чаа сорулгаларының негедезинге чедир тургуспааны болгаш оон ажылдакчылары ажыл шагын барымдаалык, ашка алыр дөш колхозтардан, албан организация черлеринде келген кижилерин үр маназыр, чонга эллек-эвилеп эвес чоруктары илереткен эш Б. Чүдүмүнү корреспондентияны № 177 «Шынта» парлаттыган.

Күрүне банкымының Тыва область конторазының эргелекчизиниң хүлөөлгени күөсөдип турар эш Е. Калужийниң редакцияга дыннатканы болза, ук корреспондентияны Бай-Тайга районунуң күрбанк салбырының коллективини ийити хуралына чугаалажып көргөш, банк салбырының ажылын өккижидери-биле төдөргай хемчеглер алдыган. Эргелекчизи турган О. Товууну ажылдан хостаан.

Парлаттынмаан чагааларның изи-биле

Улуг-Хем районунуң Ленин аттыг көдөө ажыл-агый артелиниң агроному Куберин күш-ажылдыг сагыла-чурумун үрөп, ажыл шагында үргүлчү арагалап, колхозчу Доржуун өттеп, хуаитаның чоруктары каан эвес үлгедип, оналшкан ажылына харымсалга чок чорун үргүзүп турарын илеретип, көдөө корреспондент редакцияга чагаа бижээ.

Редакцияның чоруткан чагазына Улуг-Хем райхүүсөдөмүнүң чанында шагды кылдыр иштин эш В. Заликийниң дыннатканы болза, ук корреспондентияда Кубериниң дугайында шүгүмчүлөл шын болган болгаш колхоз баштаар чери, көдөө Совет адаа шындыг хемчегин хүлөөткөн.

Бө чылын Александр Жулин болгаш оң дуңмазы Сергей тус-тузунда-ла 200 муң пуд тараны сөөртүрүп шийтпирлээн.

Чурукта: А. В. Жулинниң автопоездизи.

Фото А. Брановтуу. СЭТА-ның фотохроникасы.

Асуанның бедик платиназын тударын доозарын Совет Эвилелинин киржири

Асуанның бедик платиназын тударын доозарының талазы-биле Каттышкан Араб Республикага Совет Эвилелинин экономиктиг болгаш техниктиг дузаламчызын нөүгүзирини дугайында дугурмулга августун 27-де Москвага ат салган.

Ол дугурмулганы өзүгаар Асуанның бедик платиназын тударын доозарына НАР-биле нады ажилдажырынга бодунун чапшырып турарын СССР-ниң чазара илергейлеп турар. Чогуур совет организацияларнын кылып нүүсэдери тавиналардын өртертерин база Совет Эвилелинин НАР-га бээр машиналарын, материалдарын болгаш өскө-дээ чүүлдерин өртертерин төлээри-биле СССР-ниң чазара НАР-ның чазарага 900 миллион рубльдиң чазарын чыда 2,5 хуу кылдыр төлеп турары-биле 12 чыл хуусаалыг тыясынан.

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазының Бирги оралчызы А. И. Миклоин, НАР-ның оралчы президентизи Нур Эддин Нахали болгаш совет баш араб өскө-дээ албан ижилери ол дугурмулгага ат салып турарына киршилген.

(СЭТА).

ЭРГИМ ААЛЧЫНЫ УТКУП АЛЫРЫНГА КӨРЕЙ БЕЛЕТКЕНИП ТУРАП

ПЕНЬЯН. (СЭТА). СЭТА-ның корреспондентизи Б. Кузнецкийниң дамытылган болза: Совет Эвилелинин эргим аалчыны—СЭПН Төв Комитетинин Бирги секретари, СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущевту чымы-биле, чүрөктүн ханымын уткуп алырынга КУДР-ниң ажалчы чоннары белеткенип турар.

Н. С. Хрущевту анаа чөдө бөөр деп турарын холантыр амы-дуча совет улуса найралдын сеткил-сагышын илереткен телеграммалар болгаш чагалаар үлөстүр бүдүрүлгелеринин коллективтеринден Пеньянда совет элчи чериче бо хүнерде киргелген турар.

Ада-чурттуң трактор тудууну эгелеткени—Муруну Иезан можда трактор тудууну ажалчыларынның телеграммаларында чугалап турары:

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущевту найрадын аян-чору-биле биске келер деп турарын бистиди бугу коллективине кызыгаар чок өөртүшү-биле уткан.

Эш Н. С. Хрущевту ол чөдө келери бистиди ийи чурттарын аралында найралды болгаш сырый каттышканын улам улзу-биле быдылгалар дөригге быжык бүдүрүлгелерин илереттишкен, бистиди чурт-чору турарының үзүндө бистиди трактор заводунула ынавалы келерин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущевту үрөзүлгелеринин ханымын чалап тур бис.

Лаостуң кызыгаарларында чаа өмчүк-чөңгээлер

ХАНОЙ. (СЭТА). Лос биле СЕАТО-нуң кежигүчү — Таиландың аралында кызыгаарда шөйлөгөн Меконг хемге демлек чок ийи самолеттер Лаостуң хем таанымын боодулар.

100-дө чурттуң өскө-дээ чүүлдеринин оозданын үзүндө 104 хураганы алган.

Колхоз бүдүрүлгелерине көмөсол-

Т. НИКОЛАЕВ.

Саньмыньсяда бирги турбинаның эптээшкини

ПЕКИН. (СЭТА). Совет Эвилелинин дузаламчысы-биле Саньмыньсяда (Хуанхэ хемде) тудуу турар гидробеддерде бирги турбинаны эптеш кылырын эгелен. Ол турбинаны Ленинградтың металлургия заводунга бүдүргөн. Ук турбина 150 муң киловатт күчүге ажылдап бөлүр. Свердловскиден ол кире күчүлүг гидрогенераторну тудуу шөлүдө база эгелген.

Саньмыньсяда 1,1 миллион киловатт күчүлүг гидроэлектростанцияны Кыдатта ам тудуу турар станцияларын оң улзу бөлүр. Ол чыл бүрүдө 6 миллиард киловатт-шак электрэнергияны ажылдап үндүрүр. Сунгау доңвелениң бедөөниң түңүлүндө тургустунар кылымал далай Хөнаань, Шаньдун болгаш Хэбэй жокоруларын 80 миллион чурттагычларын үргүчү үрлөшкөннөрдөн кезээде ам-галалар болгаш 6,5 миллион ажыг гектар тарылга шөлүн суггарар арганы бөөр.

Конго чазактын шериглери чалча күрүнениң найысылалын ээлеп апкан

ПАРИЖ. (СЭТА). Элизабетвилден келген медөөлериң өзүгаар алырга, Конго чазактын шериглери А. Калонжияң баштамын «Касаиниң даг-руда республикасы» деп аалар чалча чазактын турар чери—Бакванга хоорайнын ээлеп алган. Август 25-те Катанга болгаш «Касаиниң даг-руда республикасының» чалча «президентлери» Чомбе биле Калонжи олар «Катанга болгаш Касаини республикаларын конференцияны» тургузар дугайында болгаш оларны кады камгалаар дугайында дугурмулгага ат салганнар. Франс пресс корреспондентинин медөөлөрү турарын өзүгаар алырга, дуза көртүрүр дугайында Калонжияң айтырымын турбуже, бирги эөлөгөде Катанганың бодун камгалаарының айтырымын ээлеп «Элизабетвилде сагыш чован турар».

Допчузу-биле

★ ДЕЛИ. (СЭТА). Индиянын парламентинин улусчу палатаның дөрт хүн иштинде чугалаанга илген соонда чуртту хөгжүдериңиң үшкү беш чыл планынын төлөвиленин бадылаан.

★ ПАРИЖ. (СЭТА). Герман Демократтың Республикасына делегацияны харылазын тургузар деп Бирми шиптирилген. Франс Пресс агентилеринин Рамгундан дыңадып турарын өзүгаар алырга, ол дугайында августун 27-де Бирманын даштыкы херектер министрлери, Инди-Бирми алыс жазаларын турун дооскан. План өзүгаар 80 муң кезек тууйу бүлүрүр турган, пландан ажык 20 муң кезек тууйуну кылар дээш ажыл-күчүлөрү.

Школаны эде тургузарынын ийги чымы—башкыларын болгаш ажалчыларын өредилгелеринин ажалчыларынның талазынын улак-на күженишиңизин ажылдаарып, школаларга партия, совет болгаш ажал-агый организмдеринин хүн бүрү дузасын база эрткен өредилге чымында чөдөп алдырган дуржулгаларын өрөңөп көрүшкөн, чөптөстөрүн шиптирлеп ууткаарын негеп турар. Чөөн-Хемчик районун башкыларынның чоңга болган август чөвүлөт хурамына илеткел кылган райком секретари эш Дилгизек болгаш санал берген өштер үстүндө айтырылгаларга доктаап чугалаанын, чаа өредилге чымында калчарар ажылдар дугайында боттарынын арга-сүмелерин солушканнар.

Эрткен өредилге чымында районун чамдык школалары СЭКП-нин XXI съездининиң школа талазы-биле айтышканын күтөтпешкен, өредилгени амырал-биле сырый холбаштырар, школаларга өредилге-кызылгаларга ажалдык денеленин бөдөрү талазы-биле элөөн ажалдарын чөртүканын хуралга демделген. Школаларга өредилгениң шынары ниятталы-биле 88 хуу болган. Чыраа-Бажы, Хорумуг-Кежиг, Чадаана хоорайның № 1, 2 школалары өредилгени амырал-биле сырый холбаштырар, политтехниктиг өредилгени күштелдирер талазы-биле элөөн хемдөргө кирген алган. Оларда үстүкү класстарын өрөңкчилери бүдүрүлгенин болгаш кездө ажал-агыйнын үндө-

КУБА. Куба Республикага удур америк империалистериниң агрессивни үлгелдиглеринге удурланган 500 муң кижи киржичилик чыксаал Гаваанага болган. Чыксаалдык киржичилери Төрөөн чуртун камгалаар дугайында Куба чазактын шиптирени долзуу-биле деткээнин илереткеннер.

Чурукта: чыксаала.

Фото Саньхуа агентилелинин.

Латин Американың улустары Кубаның талазында

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америк күрүнелеринин Организациясынын кежигүчери—чурттарын даштыкы херектер министрлеринин чөвүлөт хурамы Коста-Риканын найысылалы Сан-Хосе хоорайда үргүчүлөп турар. Кариб далайнын бассейниге Кубаның болгаш «даштык коммунист айылдары» болдурган дээр черлегил дүшүрүлгү чөртүктүн дугайында айтырымын чөвүлөт хурамы АКШ-тын негелдени өзүгаар чугалазын турары биддингер болгай.

Даштык агентилелдериниң дыңадылгаларында биддингени болза, чөвүлөт хурамы америк дипломаттар бураашкына таварыш турар. Америк дипломаттар боттарының талазынче латин америк чурттарын мөгөйтариң-да, Фидель Кастроун революстү чазара чыгыш үн-биле буруу шаварын-да, мычтанган Кубаның иштиги херектеринге ажык-кызыл чаржалашканын өрдиктиг эргелериң-дээ чөдөп ап шыдаас.

Латин Американың чурттарының хөй нурутуунун даштыкы херектер министрлери ол негелдени деткириден ойталап турар. Гватемала,

Парагвай ишкан, база чазактары американың бүрүн хамаарылгалында турар өскө-дээ чамдык чүтүлө миди чурттар АКШ-тын талазында болуу, ажык-биле илереп турарлар.

Иччаарга Мексика, Венесуэла болгаш өскө-дээ элөөн хөй чурттар Кубаны деткешкен. Кубаны деткешкен, латин америк чурттарын төлөөлери Латин Америкага хамаарыштыр АКШ-тын политиказын дөрт азы элдөөри шүтүчүлөп турар.

Бразилияның даштыкы херектер министрлери Арсе Кирого Бразилияның эл-сеткил каттыжышканын Куба революциянын талазында турар деп медделген. «Мексика, Бразилия азы куба революшчуларын кым-да буруу шипал шыдаас» деп ол медделген. Боливия «чаржалашканын» принципни чайтылган чокка деткиш турары» Арсе Кирого сагындырган.

Эквадорун даштыкы херектер министрлери Понсе Миранда куба революциянын камгалаан саналын берген, ол революцияны «кайгамчыктыг» революция деп адал турган.

Чер—Октаргай—Чер

Документалдык фильмдеринин Төп студиясының белеткени «Чер—Октаргай—Чер» деп тускай кино-чурук август 27-де экраннарың үнгөн.

Ийги совет космиктиг корабль-спутниктиң ужудушкунунун үзүндө Белка, Стрелка деп иттарын чөртү чоранының байдалын дугайын чугалап турар көргүзүлгелерин ук үндүрүлгөде килрген.

Октаргай делгеминден эөп келгениңизин сөөлүдө иттарын болгаш өскө-дээ дилгит амыраларын СССР-ниң Эртемнер академиянын өртем ажалдыкчыларындан совет парламентинин корреспондентилеринге көргүзүп турган үзүни даразында көргүзүлгөдө килрген.

Октаргайның ханымынче орук салган бистиди Төрөөн чуртувус дээш канчар чөптүрлөп турарын бөлүүн совет кижилер экранга чыгарып 700-дө чурттарын көргүзүлгөдө килрген.

Н. ХЕРТЕН.

Чаа-Хөл район, Ак-Туруг суур.

БАШКЫЛАРЫНЫҢ АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУГАЛЫ

Чогаадыкчы аргаларны тып, күженишкениңизин ажылдаар

айтылгыларын. Ийги таварышталар Хорум-Дар, Чадаана, Чыраа-Бажы школаларында хөй болган.

Хуралга санал берген башкылар районун чугалаанга школаларын ажалыга сонгаралаттымыс кире эргөжөк чугала айтырылгаларын ам-даа шүпшөп шиптирлеп, оларга хүн бурунчук практиктиг дузасын кошкы көргүзүп турарын чикетер-биле көргүскөнөр. Бо талазы-биле башкы эш Сыназ мынча дээ:

— Бо чымын Чыраа-Бажы 50 өрөңкчилер өрөңкчүлөрү калкымында школазы ажалчыларын шагда-ла планнап көргөн турбуже, оң белеткелече район чогуур кичээлге салбай, эргелекчилик чокта чаа мени чөртүлүп, белеткелди чаа кылып турары конугу чөгес. Район эргелекчиси эш Седил, инспектор эш Миненю школаларга инспекция хынаалды эргей чөртүлүп, мында хаая барганда ийи чыгыш кичээлдерге шала-була олуржуру-биле кызыгаарланып турарлар.

Школаларын материалдык баазаның чөптөш политтехниктиг өредилгени чорударына бергелерин болдуруп турарын Чадааның № 2 школаның директору эш Гордеев чугалаан. Районун кайы-да школаларында физиканы тускай кабинеттери чок, класстарда тургусту-

XVII олимпий оюннарында

БАСКЕТБОЛ

Олимпий оюннарының хүндүлүг ады дээш делегейиң эң шымык баскетбол командалары ойнап киррилген.

Совет баскетболчулар 1952 чылда Хельсинкиге ийги чери, а 1956 чылда Мельбурнга база ийги чери алган. Эрткен чымын Сант-Иго хоорайга болган делегейиң баскетбол маргылазына совет баскетболчулар чыгыш-дээ командага уттурбаан.

Венгриянын баскетболчулары Япониянын командалык 93:66 санга уткан. СССР болгаш Мексиканың командаларының ужуражышканын чыгит демселге эрткен. Сан баштайгы 7 минута чөдөр 9:9 турган. Оң эгелеп, совет баскетболчулар бүгү инцидентаны толга ап, Мексиканың командалык 66:49 санга уткан.

Совет командалык М. Валдманис 13 саны, М. Семенов 12 саны шиптир октаан.

Август 27-де Совет Эвилелинин баскетболчулары Бразилиянын делегей чемпион командалы-биле ойнаар.

РИМ. Август 27. (СЭТА). Бөтүн хөрежениңизин трамплиден сугае халыкының чартык финалынын маргылазы болуп эрткен. Финалда 8 спортсменер үнгөн: оларын шиптиден И. Кремер (Германия)—98,38 санын, Н. Куртова (СССР)—92,19 санын болган.

Чартык чик деңизлик совет хүрешчи К. Вырбушев югослав спортчу В. Голошини тийлөөн.

Ватерпол (сугта эштип чораш

бөмбүк ойнаар оюн) талазы-биле олимпий маргыладаларын баштайгы хүнеринде совет ватерполчулары ийги тийлөгөн чөдөп алган. Олар Аргентинаның спортсменери-биле ужурашкан. Оюн 7:4-ке төнүп, СССР-ниң командалык тийлөгөни-биле доозулган.

Бокс талазы-биле шикилде ужуражышкына совет спортсмени С. Смык (чик деңизлик) Муруну Борейден келген Чану тийлөөн, совет командалык ушкү тийлөгөн берген.

Клестен келген шериг алынын, аар деңизлик совет мөгө Иван Богдан (109 кг) турк спортсмен Т. Турр-биле бөтүн хүрешкеш, адыл минутаны сөөлүндө оң ийи чарын черге дүжүр окташ, тийлөгөн чөдөп алган.

РИМ. Август 28. (СЭТА). Уш хүн үргүчүлөп Олимпий оюннарында 18 медаль ойнап алдынган. Төдөргайларга: Германиянын каттышкан командалык спортсменери 6 медальды—бир адыл, дөрт мөңгү, бир хүдөр медальды алганнар. Команда адыл-биле өвөс маргылдага немец спортсменер 31 санын ал, мурунда чөртү турар.

Ийги черде итали команда—үш адыл медальды болган 21 санын, АКШ-тын спортсменери 2 мөңгү медальды, 17 санын.

Совет Эвилелинин командалык 3 хүдөр медальды чөдөп алган (хөрежениңизин трамплиден сугае халыкына бөшки чери алган-биле кады) 14 санын, ам дөресинде дөрткү черинде.

ЧУРТКА БИРГИ ЧЕР ДЭЭШ

ТАЛЛИН. Август 28. (СЭТА). 1960 чылда чурттуң бирги чери дөш бут бөмбүчүң талазы-биле «А» бөлүтүң командаларын ажалчыг ужуражышкына бөтүн Таллинниң «Кален» биле Бакунуң «Нефтаник» командалары таварышкан, Таллинниң бут бөмбүчүлери удураныкчыларын 1:0 санга уткан.

Донда-РОСТОВ. Август 28. (СЭТА). Ростовтуң «СКА» командалы-биле Москваның «Локомотив» командалык ужуражышканы дүрген темпиге эрпип, оюн 1:1 санын, хайым болган.

ТВЕЛИСИ. Август 28. (СЭТА). «Буревестник» стадионунга Тбили-

синиң динамочулары Минскиниң «Беларусь» командалы-биле ойнаш, 1:0 санга удуп алган.

Бүтү-эвилелдин бут бөмбүчүң чемпионатынын түнөөлө чөдөп оюну август 28-те Харьковга болган. «А» бөлүккө Харьковтуң «Авангард» биле Алма-Атаның «Кайрат» командалары ойнаш. Маргылда «Авангард» командалык тийлөгөни-биле 2:0 санга төнгөн.

Ригага Риганың «Даугава» командалы-биле Москваның «Спартак» командалык бут бөмбүчүлери ужурашкан, оюн 0:0 болуп хайымнашкан.

БУТ БӨМБҮҮ

Август 28-те — Бүтү-эвилелдин шиптирлер Хурунде «Совет Тыяның 5 чымы» стадионун бут бөмбүчүң шөлүтө типография болгаш мях заводунуң бут бөмбүчүлөрүнүн шиптир ужуражышканы болган.

Ужуражышканын баштайгы чартымында мях заводунуң командалык тегертен бурунгаарлашыкыны кыла-

ган, полиграфистериниң хаалгазынче бир мяхчты шиптешкенер. Оюнуң ийги чартымында типография командалык бодунуң удураныкчынын хаалгазынче уда-дара атакаларын кыла-дээ түнөөл чок болган. Мях заводунуң командалык база бир мяхчты шиптеш, 2:0 санга тийлөөн.

Обласка АГААР ВОЙДУСТУҢ байдалы

Бөгүн обласка булуттагылап көөп турар, чамдык черлерге чашкынар-биле ажал-ишчилери-биле калып-ажап, чурттал тургаш тыл берген.

Агаарын температуразы: обласка—17—22, а Кызылга—19—21 градус чыгыт.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТЛАРГА

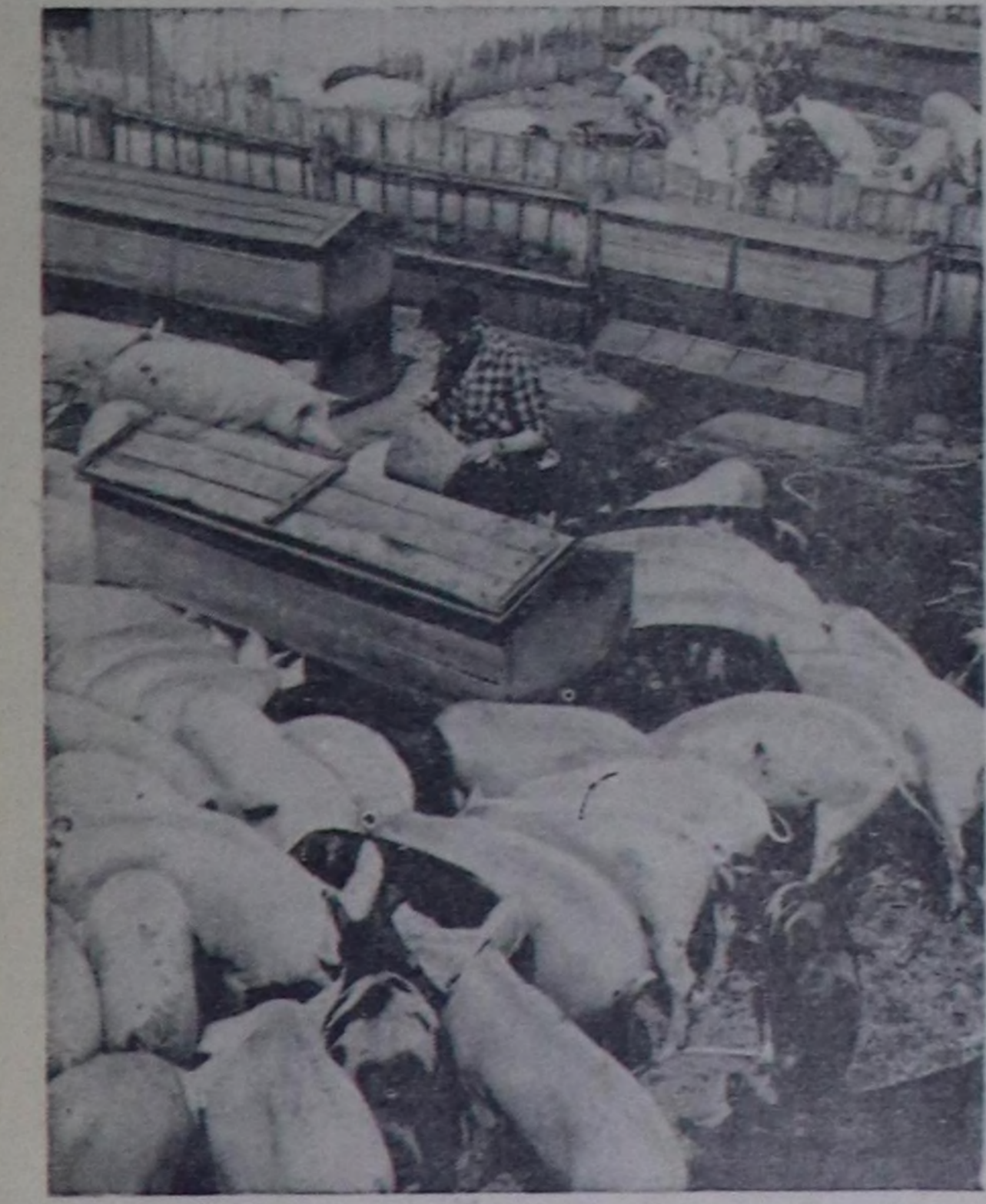
Бөгүн «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» улут залга: «Эштин алдары»—10 шакта; «Армызак шык дидим»—12, 2, 4, 6, 8, 10 шактарда. «КАА-ХЕМ»—«Синдбадтың чөдөги аян-чоруу»—3, 5, 7, 9 шактарда. «ВОСТОК»—«Солдатка»—5, 7, 9 шактарда. ЧАРГЫ КИНОТЕАТЛАРГА: «Музыка төөгүзү» 4 шакта, «Антон Ивано-вич ажалын тур»—6, 8 шактарда.

ХАМААТЫЛАРГА!

1960 чылдын ажал-иш-хөрексел лотереянын ушкү-үндүрүлгелерин ойнашканы тиржи 1960 чылдын сентябрь 17-те Красноярск хоорайга болуп. Уш рубльдин биледин садып алган, «Волга» азы «Москва» автомашыны, пианинону, соодукчуңу, даярныр машинаны, хөвешти, хөп чуур машинаны болгаш үнөлдү өскө-дээ чүдөргөни ойнап ал болуп. Лотерея биледин садып алырыңарын утсанар! Ажаалга массаларының область эргелени.

Бай-Тайганың Төли ортумак школаның дооскан Успун-Оол Кара-оол Салчакынтиничи бышкан билгенин № 234817 аттестады чиккен талөдө оңу куш чок деп санаар. Секретарынын 37-13, кездө тынч 31-75, корректорларын 20-60.

М. СЕВЕН

ВИННИЦА ОБЛАСТЬ. Калиновск районун «Большевик» колхозунда коммунист Петр Загурский баштаан трактор бригаданың механизаторлары бо чымын хову ажалдарын күсүдери-биле кады 400 баш мыкысыз бода малды, 300 хаванарын болгаш 1500 тоолаларын семирти азыраарын күзүңгөргөн. Механизаторлар мыкысыз бода малга асылык кажазын тудуп, хаван чөмгөр шөлдү дерин, тоолал фермазын тургузуп, малды эки ажаларын организастааннар. Баштайгы 110 центнер зытти күрүңгө элкен.

Чурукта: «Большевик» колхозун трактор бригаданың хаван чөмгөр шөлдү. Фото Е. Копытты. СЭТА-ның фотохрониказы